การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3

The School-Based Curriculum Development of The General Education Section of Phrapariyattidhamma Schools Section 3

มนตรี รอดแก้ว
Montri Lodgaew
สนิท วงปล้อมหิรัญ
Snit Wongplomhiran
พระครูสังฆรักษ์ยศวีร์ ปมุตฺโต
Phrakhrusangharak Yodsawi Pamoottor
อาทิตย์ แสงเฉวก
Artit Saengchawek
จักรี ศรีจารุเมธีญาณ
Chakkree Sricharumedhiyan
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Chaiyaphum Rajabhat University
E-mail: domnum2531@gmail.com

Received: 5 April 2026; Revised: 14 April 2026; Accepted: 21 August 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 (2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 (3) สร้างหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และเจ้าหน้าที่ และตัวแทนนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 จำนวน 176 รูป/คน ผลการวิจัย พบว่า (1)

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก (r = .594, .496, .440, .491, sig < .01) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ผลการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ฉบับสมบูรณ์ ในส่วนที่ได้จัดทำเป็น E-book ที่ปรากฏในลิ้งค์นี้ https://heyzine.com/flip-book/9978f2add2.html.

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรสถานศึกษา, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, แผนกสามัญศึกษา

Abstract

This research aims to: (1) study the current conditions of the development of the school curriculum of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Department, Group 3; (2) study the factors affecting the development of the school curriculum of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Department, Group 3; and (3) develop the school curriculum of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Department, Group 3. The sample group consisted of school administrators, teachers, staff members, and student representatives from Phrapariyattidhamma Schools, General Education Department, Group 3, totaling 176 monks/persons. The research findings revealed that: (1) the current conditions of the development of the school curriculum of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Department, Group 3, both overall and in each aspect, were at a high level; (2) the factors affecting the development of the school curriculum of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Department, Group 3 showed positive correlations (r = .594, .496, .440, .491, sig < .01) with statistical significance at the .01 level; and (3) the results of the development of the school curriculum of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Department, Group 3 were compiled into a complete curriculum in the form of an E-book, which can be accessed at the following link: https://heyzine.com/flip-book/9978f2add2.html.

Keyword : Curriculum Development, School curriculum, Phrapariyattidhamma Schools General Education Department.

บทนำ

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาสถานศึกษา และสถานศึกษามุ่งเน้นไปที่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งหลักสูตรมีความสำคัญหลายประการทั้งต่อสังคมและประเทศชาติ บุคลากรทางการศึกษา ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียน ดังต่อไปนี้ คือ หลักสูตรมีความสำคัญต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพของประชากรในอนาคต ว่าควรมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร และเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตร ได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน และการ ประเมินผล การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เป็น แนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าประสงค์ ของหลักสูตร ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้บริหารการศึกษาในฐานะที่เป็น กรอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการส่งเสริมและควบคุม คุณภาพการศึกษา และมีความสำคัญต่อผู้สอนในฐานะที่เป็นเครื่องมือชี้แนะ แนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรจะทำให้ผู้สอน ทราบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระแนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการ วัดและประเมินผล ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้หลักสูตรยังช่วยทำให้ผู้สอนตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้เรียนในการที่จะส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฯลฯ (มารุต พัฒผล, 2567)

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาด เล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำอยู่ในระดับมาก ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ พบว่า ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาด เล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สุรีรัตน์ ยอดบุรี และนิคม นาคอ้าย, 2565) ซึ่งปัญหาการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หลักๆ คือหลักสูตรมีความหลากหลายและเนื้อหาทางโลกมากเกินไปจนเบียดบังเวลาศึกษาธรรมะ สื่อการสอนไม่เพียงพอ ครูขาดการวัดผลที่จริงจัง และโครงสร้างการบริหารจัดการยังไม่ชัดเจน ควรปรับปรุงโดยเน้นการคิดวิเคราะห์มากกว่าท่องจำ เชื่อมโยงหลักสูตรบูรณาการ และจัดตั้งองค์กรดูแลเฉพาะทาง

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญดังกล่าว และสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเยาวชน สังคม การพัฒนาสถานศึกษาโดยคณะผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษา และต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาผู้ปกครอง และผู้นำ

ชุมชนชุมชน ในการกำหนดทิศทางของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในการพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ นำไปสู่คุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3

2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3

3) เพื่อสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และเจ้าหน้าที่ และตัวแทนนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ทั้งหมด 10 จังหวัด 21 โรงเรียนเรียน แต่ละโรงเรียนมี จำนวน 15 รูป/คน รวมจำนวน 315 รูป/คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และเจ้าหน้าที่ และตัวแทนนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ทั้งหมด 10 จังหวัด 21 โรงเรียนเรียน จำนวน 176 รูป/คน โดยกำหนดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซซี่ และมอร์ แกน (Krejcie and Morgan) อ้างใน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการใช้ตารางเลขสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นสอบถามถึงสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 3 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรฯ มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล รวมเป็นจำนวน 30 ข้อ เป็นมาตรวัดมาตราส่วนในการประมาณค่า (Rating Scale) เป็น 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

2. แบบการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผน การเตรียมชุดคำถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ภาพรวม โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีวิธีดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอออกหนังสือราชการจาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราช วิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแจ้ง ความประสงค์ในการขอเข้าดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ ขอบข่ายการดำเนินงาน และวิธีปฏิบัติในกระบวนการวิจัยให้ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในขั้นตอนการทดลองและการจัดกระทำข้อมูล รวมถึง การคุ้มครองสิทธิ์ และความลับของผู้ให้ข้อมูลตามหลักจริยธรรมการ วิจัย

3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามก่อนการทดลองโดยใช้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 รูป/คน

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง (Try – Out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แจกแบบสอบถามก่อนการทดลองโดยใช้ จำนวน 30 รูป/คน และเก็บรวมรวมข้อมูล เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ พร้อมแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์อีกครั้ง

5. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 176 รูป/คน

6. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วและได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนของการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 3 มีขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตร มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 30 ข้อ ใช้สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูล ใช้รูปแบบตารางควบคู่การบรรยายผลการศึกษา โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ด อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด (2560) ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation(r)) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพบว่ามีความสัมพันธ์กันที่ระดับ .01 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MR) ตอนที่ 4 เสนอหลักสูตรสถานศึกษาฯ และตอนที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 10 ท่าน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ “การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 3” ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยรวมและราย มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1) ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้	3.46	0.35	ปานกลาง	4
2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.25	0.25	มาก	1
3) ด้านสื่อการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้	3.97	0.25	มาก	3
4) ด้านการวัดผลประเมินผล	4.22	0.23	มาก	2
รวม	3.98	0.14	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98) และรายด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 4.25) รองลงมาคือด้านการวัดผลประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.22) ด้านสื่อการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.97) ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.46)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน

	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร (A)	1	.048	-.090	-.052	.594**
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (B)		1	-.035	.082	.496**
3. ด้านสื่อการสอน (C)			1	.154*	.440**
4. ด้านการวัดผลประเมินผล (D)				1	.491**
5. รวมสภาพปัจจุบัน (E)					1

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .594$, $sig < .01$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ฉบับปรับปรุง 2568 มีดังนี้

หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2569 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2569) ได้ดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้จัดทำโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 พุทธศักราช 2569 และเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ที่ใช้เป็นทิศทางในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น และได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกชั้นปี แนวทางในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ เกณฑ์การจบการศึกษาทุกระดับชั้น และเอกสารอื่นที่สำคัญทางการศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ **หลักสูตรฉบับสมบูรณ์ (จำนวน 209 หน้า)** ส่วนหนึ่งได้จัดทำเป็น E-book ที่ปรากฏในลิ้งค์นี้ https://heyzine.com/flip-book/9978f2add2.html.

อภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อันเนื่องมาจาก ครูมีความสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม หลังจากที่เสร็จสิ้นในการสอน ครู และนักเรียนร่วมสรุปใจความสำคัญของเนื้อหา และการทดสอบหลังเรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของมารุต พัฒนผล (2562) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญหลายประการทั้งต่อสังคม และประเทศชาติ บุคลากรทางการศึกษา ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียน ดังต่อไปนี้ หลักสูตรมีความสำคัญต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ในฐานะที่เป็น เครื่องมือพัฒนาคุณภาพของประชากรในอนาคตว่าควรมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่ พึงประสงค์อย่างไร ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในฐานะที่เป็นหลักหรือหัวใจของการจัด การศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษา เนื้อหา สาระ แนวการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพที่ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าประสงค์ของหลักสูตร และมีความสำคัญต่อผู้บริหารการศึกษาในฐานะเป็นกรอบการกำหนดนโยบาย ทาง

การศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรตลอดจนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการใช้ หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดและการส่งเสริม และควบคุมคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธชัย ราชดา และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการกำกับดูแลคุณภาพ มีความต้องการจำเป็นในการดำเนินการมากที่สุด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 มีความสัมพันธ์กันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ 2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. ด้านสื่อการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้ และ 4. ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .594, .496, .440, .491$, $sig < .01$) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อันเนื่องมาจากการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยการทำให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ความต้องการของนักเรียน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมหาวิทยาลัยนเรศวร (2564) ได้กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นแก่นสำคัญในการวางแนวทางการจัด การศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้าง เจตคติ ตลอดทั้งการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของ การจัดการเรียนการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และทำให้การศึกษา มีประสิทธิภาพ หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ คุณภาพของพลเมือง จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้ผ่านการศึกษามีคุณสมบัติอย่างไร การพัฒนาหลักสูตร ที่ดีนั้นจะต้องรู้ถึงปัญหา สภาพของปัญหาก่อนแล้วจึงระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันของผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนานั้นมีคุณภาพ ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขั้นตอนหนึ่ง เพราะจะบอกถึงความมุ่งหวังว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถในลักษณะใดรวมทั้งยังเป็นแนวทาง ในการกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้รวมทั้งการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน นักพัฒนาหลักสูตรจึงต้องพิจารณากำหนดจุดประสงค์อย่างรอบคอบ กำหนดอย่างชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาและค่านิยมของสังคม สภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน ตลอดจนมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะหรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย วงษาเนาว์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารกับความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

3. ผลการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ฉบับสมบูรณ์ (จำนวน 209 หน้า) ได้แก่ 1) ส่วนนำ ประกอบไปด้วย 1.1 ความนำ 1.2 วิสัยทัศน์โรงเรียน 1.3 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.5 มาตรฐานการเรียนรู้ 2) โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียน ประกอบไปด้วย 2.1 โครงสร้างเวลาเรียน 2.2 โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี 2.3 กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3) คำอธิบายรายวิชา ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 5) เกณฑ์การจบหลักสูตร และผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ฉบับปรับปรุง 2568 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อันเนื่องมาจาก การนำผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ไปใช้เพื่อพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีความถูกต้อง และการรายงานผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา มีความถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ (2562) ได้กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาเปรียบเสมือนหางเสือที่ใช้เป็นตัวกำกับในการพัฒนาคนและใช้เป็นแนวทางใน การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่ง ในตัวชี้วัดสำคัญของมาตรฐานการศึกษาในแต่ละประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาของแต่ละประเทศจะดี หรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรยังมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยผู้สอนจะใช้หลักสูตรเป็นเสมือนแม่แบบในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลงทางและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่าง ครบถ้วน สำหรับความสำคัญของหลักสูตรกับผู้เรียน หากหลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ดีจะสามารถช่วย ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงสร้างทักษะอื่นๆที่สามารถใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีสุข ร่วมถึงการสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของชุลีพร สุระโชติ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) ผลการวิจัย พบว่า การประเมินหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ปรากฏผลดังนี้

ผลการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 209 หน้า ได้แก่ 1) ส่วนนำ ประกอบไปด้วย 1.1 ความนำ 1.2วิสัยทัศน์โรงเรียน 1.3 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.5 มาตรฐานการเรียนรู้ 2) โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียน ประกอบไปด้วย 2.1 โครงสร้างเวลาเรียน 2.2 โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี 2.3 กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 3) คำอธิบายรายวิชา ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ

5) เกณฑ์การจบหลักสูตร และในส่วนที่ได้จัดทำเป็น E-book ที่ปรากฏในลิ้งค์นี้ https://heyzine.com/flip-book/9978f2add2.html.

แผนภาพที่ 1 จุดประสงค์หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

สรุป

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 พบว่า สภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และได้พัฒนาที่เป็นกระบวนการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา ได้นำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา เนื่องจากสภาพปัจจุบันยังไม่ปรากฏมีหลักสถานที่ศึกษาที่สมบูรณ์ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยหลักสูตรที่สร้างขึ้น เป็นการนำร่องการพัฒนา สามารถนำไปปรับใช้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ทั่วประเทศอย่างมีปริทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้บริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง 2551 ที่มีขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง

1.2 ประธานกรรมการ ผู้บริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ควรกำหนดนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหาของหลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่นแก้ไขปัญหาของหลักสูตรที่ยังไม่ผ่านการประเมินเพื่อนำไปใช้ในสถานศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

1.3 ประธานกรรมการ ผู้บริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3 ควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมกิจกรรม การนำหลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้อง และเป็นระบบ โดยผ่านการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ยั่นยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการวิจัย ขั้นตอนในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาที่ยังไม่พัฒนา ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แบบผสมผสาน เชิงปริมาน และเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ ตัวแทนนักเรียน และผู้นำชุมชน

1.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม การพัฒนาศักยภาพสถานศึกษาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยการศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ชุลีพร สุระโชติ. (2563). การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21โดยใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC). ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐดนัย วงษาเนาว์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

มารุต พัฒผล. (2562). แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตร และการเรียนรู้.

_____. (2567). แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตร และการเรียนรู้.

ยุทธชัย ราชดา และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ์. (2566). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้การมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 7(1), 651-665.

รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์. (2562). การพัฒนาหลักสูตร : Curriculum Development. เอกสารประกอบการสอน. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สุรีรัตน์ ยอดบุรี และนิคม นาคอ้าย. (2565). การศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi. 7(1), 289-303.

มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2564). การพัฒนาหลักสูตร. เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2569 จาก https://www.nupress.grad.nu.ac.th